

(Entered at the Post Office at New York, as second class matter.)

„UNIA“
(Weekly)

The only Lithuanian
News paper published in
New York. It has a large
circulation in the United
States and Europe.

Rates of Advertising:
One inch per week \$1.00
" " half yearly 6.00
" " yearly 10.00

All communications to be
addressed to:

M. TWAROWSKI
25 Allen St., New York.

UNIA

„UNIA“
Išleista koją Subatą
kasztuoja ant metu \$2.00
„ puses „ 1.25

AUROPOJE
kasztuoja ant metu \$3.00
APGARSINIMAI
kasztuoja ant metu \$10.00
puses „ 6.00
už vieną skli 1.00
Gromatas praszome siunt
ant vardo

M. TWAROWSKI
25 Allen St., New York

New York, Subatoje 25 d. Bałandzio 1885 m.

N14.

Ižduotojas ir Reditojas M. Twaraukas

M 2.

APIE AUGINIMA.

Ka mes kuniszkame penejime wadiname skanumu, taj dwasiszkame penejime yra akgygibe. Jeigu mes igyjame akywuma pajautu, o paskuj ir akywuma proto, taj dwasiszkas penas patinka, yra gardus. O kad neingyjame akywumo, taj dwasiszkas wirpimo itajsas (smagens) gadinasi, jeigu mes in ji detumeme pena. O kad paduotasis penas patinka, taj jis ir susiwirina ir guodze dwasiszkaji augima. Tajp esant kune susitajso wis ir wis naujos trobutes audekluose; galime numanyt, kad ir dwasiszkas augi mas tajso naujas nerwiszkas trobutes smagenise ir wisame kune, norint taj iszrodyt ajszkej butu sunku. Tos taj naujos trobutes prisiglaudze prie gentiszkju joms senesniuju ir tajp jas sustiprina.

Prigimmas pats žino, kokio peno rejkalauja abu penejimo bukłaj, idant audeklus swejkus nuust; nes mes neturime noro walgyt netinkanti walgi. Bet tankiausej klysta tame, kad dwasiszko noro walgyt, ano akywumo, nepamato ir neduoda nej kokio peno, arba kad ir duoda, taj ne tam tikra. Isz to taj tinkasi, kad randame tajp daug pajku, dwasiszkaj suirusiu žmonių. O taj, kad nesant akywumo mes duotumeme pena po newale, kudikysteje ne tajp tankej atsitinka. Daugumas wajku pasilieka mulkejs už taj, kad ju pajautos nera kajp rejkont nutajsytos, tajgi kad ju akywumas nera penimas tam tikru penu, tajp kad akywuma paima smudumas, isz kurio gal niekumet nebeapasikela. Kad daugumas žmonių nemato asztrej ir negirdi ir nemoka uoda jaust, kalti yra ju jaunystes metaj.

Kodel isz namu, kur augina rastinius wajkus, neradosi niekumet dwasiszkaj lakus žmogus, norint kuniszkas penas butu ten nepejktinas? Už taj, kad prie didelo daugio wajku buwo galima tik apie kuniszka pena pasirupint. Kodel isz tarp artoju neatsiran da tyrinetojiej gamtos, norint artojas gywana widurije gamtos, ir nors tankej jo bute nera stokos piinguose? Delto kad artojiej aplaidze wajkmas padutu dwasiszka pena, o labiausej nesirupina apie iszlajlinima pajautu. Kodel isz priemonių (dajles) yra pawaldomas muzikiszkas talentas per giminiu gimines, k. a. gimineje Bach'u 72 sykius? Už taj kad ten klusumas anksti yra aptaszomas ir sustiprinamas. Tame dajgte ne tiek turi swarbuma 'pawaldymas', kiek ans ankstybas 'pritajkinimas'. Ir kodel gamtos

tardytojiej tankiausej yra kila isz mokslininku gimines? Už taj kad eze apie kudikius no pat kruties ir lopszio daug rupinasi, ir ju pajautos yra tyezionis iszlajlinamos.

Kad dwasiszkas žmogaus prigimimas pagejdauja tajp pat dwasiszko peno kajp kad kuniszko, matome taj nepilnu pajautu wajkuose, apie kuriuos tewaj anksti daug rupinasi. Akli wajkaj ir be pagelbos augisiuju žmonių pastebetinaj iszlajlina girdejimo, palytejimo, nostimo ir skanumo pajautas, už taj kad neturi swarbiausios regejimo pajautos. Kurti wajkaj, su kurejs ne moka tewaj pasielgt, isztajso pagejdaujami dwasiszko peno gametina aszturma kitu pajautu. O kajp toli eja iszlajlinimas palytejimo pajautu tarp kureju ir nebilu, taj parodo wajsej, kuriuos pasieke Dr Howe augindamas Laura Bridgeman, kajp matome skajtydami jo rasztus, o ir szendien South Bostone taj sawo akimis reget galime. Toki pat nora gaut dwasiszko pena randame ir tarp aklu ant dariniu (dažu). Bet norint aklumas ant dariniu esas tarpe keturdalo wisos žmonystos, mes ji retaj apejname ir taj moksliszkaj tardydami, del to kad apsilpinta dariniszka pajauta ant tiek susistiprina, kad ji gali ploniausias pažymes to mažumo dariniu, kuriuos gali pastebet, tajp geraj atskirta, kad nera aktumas atrandamas.

Matome už taj, kad ne prigimimas yra kaltas, jeigu pajautos, tie wartaj swejko dwasiszko iszauginimo, nera iszasztrintos ir nudajlintos, bet tik aplejstas isztajlinimas pajautu ir dwasioj; toks iszlajlinimas prasideda gana anksti ir gali isztajsyt wisas pajautas jeigu jis nesumožta. Berots newale yra insrigint regejimo pajauta žindulo spindinceze szwiesa ir grejtaj atsikietojan. ezejs pawidajtas ir darinejs (kalierajs), ne wale yra užglusziut girdejimo pajauta blo. ga muzika, czerszkenczijs trenksmu ar ir ju wienodumu, nerezki atbukint uodos pajauta per newajskuma ir ankstu užgrudiima kuno — bet taj jau leagwej supras tewaj iszmincingi.

Nera sunku iszlajkyt akywuma pajautu atsigrasinant tajp no perdaugio jiems paduodamo peno, kajp ir no jo wienodumo. Jau wisas swietas buwo pripratas prie w. dutiniiszkju atmajnu kuniszko peno, kur yra galima — o kodel tajp pat nedaryt su dwasiszku peno?!

KA TURIME, KA TURET GALIME IR KO MUMS REJKI?

Rasztas isz Warsawos p. Szerno
(Tasa.)

Isz Rusijos perejsime i Prusus. Czion nors mažiaus yra lietuwiu, bet jie ne tajp yra waldzios perspausti. Prusu lietuwej turi wis taj, ka waldze Rusu lejdze del lietuwiu Suwalku redyboje, kuriu buwesis yra geresnis (gal taj del to p. Muraszka iszneka idant Lietuwa Suwalku redybos priskirtu prie Ziamajtijos, kad waldze ir ta menka dali lietuwiu smarkiaus spausti galetu, tajp kajp spaudze Ziamajezius?) kajp ziamajeziu ir lietuwiu po kitaj pusej Niamuno, o dai ir nedraudze raszlawiszko darbo, prociof del pakelimo sawo liezuwio, iwedimo moksliszkju draugysziu ir tt. Tejsybe sakant ne daug ir Prusuose yra lanko del surinkimo wajsaus lietuwytestes, bet ir ta pati, koki turime, ar wisa ant sawo naudos apwerczeme? Pažiurekiame, ar tajp elgiasi kiti gajwajaj swetimi Wokietijoje? Danu skajtlus yra mažesnis (Times parodo ju skajtlu in 250 tuk., o Nord. Alg. Zeitung tik ant 150 t.) ne kajp lietuwiu, o jie turejo iki sziolek po du pasiuntiniu ing Sajma del gelbejimo sawo rejkalu ir tautybes (nacionalystes) Sajme Prusu. Kodel gi didesnis skajtlus lietuwiu negaletu turet sau jej ne daugiaus taj norint tiek kajp Danaj pasiuntiniu parlamente, del iszrejszkimo rejkalu lietuwytestes? Atiduot gelbejima musu rejkalu deputotams wokiecziams, arba kitaj kokej frakcijaj lyginasi palikimuj bandos awiu sergejimuj wilko. Nebuwimas lietuwiu parlamente duoda ministraj arba kam kitam szneket, kad lietuwiu Wokiecziu Ciecorysteje su wisu nera. Kaltint lenkus, kad neužtaria drasej mus, ne yra dalykas tejsingas. Lenkaj ir negal žinot apie rejkalus lietuwiu. Man rodosi, kad iwedimas lietuwiszkos reprezentacijos Sajme nebutu dalyku tajp sunkiu, rejki tiktaj idant lietuwiszki lajk. raszezej, o labiausej, 'Liet. polyt. lajk. rasztis', 'Niamuno Sargas' ir 'Auszra', padarytu pradze, o mažesnis prispaudimas lietuwiu waldzjomis Prusu nepadare juos kurcejs del darbu ant ju gero. Taj patwirtina deputacija lietuwininku pas ciecoriu del iszmeldimo sugražinimo lietuwiszkos kalbos mokslawietese del wieros dalyku. Waldze Prusu budama tejsingesne ne kajp Rusijoje, ne draudama to kitiems swetimiems gajwajams, neraz tikros priezasties uždraust lie

tuwiams. Tolaus, matydami buwima lenkiszku moksliszku draugysciu, galime tiketiesi, kad ir lietuviams nebutu jos uzdraustos? O kelas turime? — yra Littauische literarische Gesellschaft, bet ji yra uzdeta ne per lietuvius, o tik mokiuntus wokiecius, ir uzduote jos ne uzlajkymas lietuviu, bet tik moksliskas, rasziskas. Darbaj moksliszki, darbaj del pakelimo liezuwio ir mokslu Wokietijoje, norincioje pakelimo apszwietimo tarp sawo waldomu tautu, nebus draudzemi. Ar daugel ant to kelo padarime del moksliszko pakelimo lietuviu — daugumas yra taj darbaj wokieciu, o ne lietuviu. Ar galime dywyties, kad swetimos tolimos tautos, nematydamos musu darbu swietiskame mokse, lajko mus jau iszmiruses! Kad dabar nesenej susitajse tikraj lietuviszka moksliszka draugyste, 'Byrute' (skajtyk No 10 Unijos), priguletu jay paint i sawa rankas apdirbima raszlawiszko lietuviszko liezuwio. Asz negalu tikt, ir lajkyt uz twirta (nes taj persimajnyt tures) permajnima prawardziu ir wardu miestu, waldysecziu, dalu swieto ir wardu mokslu ant lietuviszko kelmo, noriut tie wardaj mokse wiso swieto kitajp skamba. Europa ne no szios gadynes tajp wadinasi, kodel ja majnyt i Ajropa? Tikras wardas nej wiename liezuwije nepersimajno; permajnydami ant sawo kelmo, neznotumeme ant galo, kajp jis tikraj wadinasi. Mickiewicz niekada newadinosi Mickus, Asnyk — Asnikis, Kon dratowicz — Kundrajtis. Wardus mokslu ne mes sutwereme, sutwert jie yra pries mus. Tautos, kurios pirma pamata del mokslu padejo sawo liezuwije, warda dawetajp Fyzyka (mau regisi, kad jau norint wardus palajkyt pagal ju paejga rejketu raszyt: physike, o ne lenkiszka. J. Szl.); Kimia (Chemie) (o kodel ne grajku Chemie, J. S.) Francuzaj, Inglezaj, Italionis tajpogi neturi daug litaru sawo kalboje, o wienok del swetimu wardu nepermajno raszto, o labiau sej del moksliszkos nomenklaturus, kuria wisos tautos nori suartint o ne sutolint. Senose Inglezu kningose Historya wadinasi The Story, szendien wienok The Story prieme tikraj del wardo apsakinimo, pasakos o historya wadinasi History. Italionis raszo Chemia, o skajto kimia, tajpo ir Francuzas. (ar negeriaus francesas sakytum?! J. S.)

Lietuviams persikelus i Amerika yra wiska daryt lejsta, noriut ju tenaj maziaus yra. Jej mokslas lietuviszkas tenaj nepasikele, taj delto tik kad i Amerika traukia daugiausej ukiniukaj walsezionis, patis ne augsztaj mokse pasikela, kuriu pirmias gywenimas sawo tewyneje buwias suspauzstas waldziomis neiszdirbo tarp ukiniuku pajautimo sawo lietuviszko paejimo. Daugumas isz emigrantu lietuviu nuplaukia in Amerika jieszkotie tik duonos, o ne del iszlajkimo lietuviu. Rasdami naujej aprinktoje tewiszkeje wisa wale del sawias, moketu tiek uz ta wale waldzioms Amerikos mejle; nejausdami ant sawias rankos spaudziancios waldziu swetimos gentes, wis labiaus artindamiesi prie tos geradarinuos gentes, ant galo ir uzmirsza apie sawo

paejima ir stojasi tokie jau *Yanqui*, kajp ir wisi gywentojaj Suwienuotu Walstiju, ir mislija tajp kajp wisi ten gywenantieji tikraj apie ta dalyka, idant grezciaus stotuos turtinaj. (Berots yra tarp mus apsimetantieji liga yanquiszka, bet daugumas serga karszejejs lenkiszka, o kodel — taj raszytojas tyli. J. Szl.) Tolaus jau lietuviu nejna taku kitu tautu. Kiti stojasi turtinaj, mislija apie taj, idant turtaj sawo nesztu pagelba sawo biednesnej gentej; lietuviu neatmena jau, kad tewaj ju lietuviu buwo, kad motina pasodinus ant kelo mokino lietuviszka melsti P. Diewo Augszciausio, kad mokydama poteriu mokino myleti tewus ir gente sawo. — Swetimi musu draugaj nematydami musu darlu, nei apsjautimo ir apsigarsinimo musu gywasties, lajko mus giwus jau iszmiruses. Nieks neparodys sawo geradarystes tam, kurs pats sawias apgintie nemoka, wietoj mejles — tik nuspjaus ant tokios tautos, kuri gywenti nemoka. — Ar lietuviu jau tikraj yra iszmirusi tauta? o jej dar ne, ar del jos nera jau nej kokios pagelbos ir wilties, jog dar giwenti ir pasikelt galetu (nesakau apie pasikelima polytikiszka, bet tautiszka ir dwasiszka)? Tajp mislija waldzioms, tarp kuriu lietuviu Europoj gywena, nes mislis tokia yra jom rejkalinga, idant wialabiaus spaust mus galetu. Mums rodosi, kad menkas dwasiszkas pasikelimas lietuviu ne tik isz ju wien kaltes paejma — k. l. tesnes ezion yra waldzioms, tarp kuriu lietuviu gywena (nesakau ezion apie Amerika kur lietuviams niekas ne yra draudziamas). — Tajp pasirodo szios dienos lietuviu gywenimas. Ko rejki, idant galetu augszciaus, nors ant wieno wirbalo ciwilizacijus pasikelti? ka rejki dariti, idant galetumeme priwytie tautas, kurios ant to kelo senaj mus pralenge, arba nors susilygint su musu bolejs latwejs esanezejs tarp wokiszku waldziu? Pasistengsime iszajszkinti tolaus.

PAGELBA WARGDIENIO.

(Tasa.)

Dwasiszkasis zmogaus gywenimas ir stembimas prideri no aprupinimo kuniszko gywenimo; kitajp sakant: griuwant kunuj griuwa neatitajsynaj ir dwase. Tajgi kiek wienam turi rupet, kad kunas iszliktu gywas ir swejkas. Kunas gi gywoja, kada jis yra apgintas no ziaurus oro, kada jame dega ganctinaj ognies, kada ji apsaugome no suzejdimu, ir kada jo itajsa atlieka sau paskirtus darbus. Ajszku yra uz taj, kad zmogus turi tiesa turet aptajsa del kuno, kuna majtint, prasiszaint no regimu oju, lauzyt ir lawint smagenis ir lyties intajsus priderinezej wartot. Labiausej szendie zmones negeraj supranta lyties rejkalus. Apie juos wisi mislyja o tyli arba uzkerzciuose pusbalsej szneka, o jej kas balsiaus praszneka, taj doriniukaj subluwia pejkia ir kejkia zmogaus gosluma. O daugis gedzias girdet ir ta zodi. Wargszaj! apgauti apgawikaj! Kajp kad numaldymas wisu rejkalu, kuriuos jauti, nera butinaj rejkalingas! Ar pamislijote isz ko kyla daugybe pazejdimu ir ligu kuno ir proto? Jej wyriszkis newar-

toja lyties itajsu, gautna semens tanku tekejima, kurs bajsej igrobia kuna, insigyja neramu. mas, susiazrina nerwaj, aptemsta protine szwiesa, gana anksti susimazina priepiludis kraujo ing lyties intajsa, per ka jo stywumas pragajszta, pagalog daugumas netwerdamas usinano draustinu (onanijiszku) budu, be moters, apmalszint prigimta troszkima. Ar mislyjate geriaus wyksta mergajtems, kurios 'dawatkuojsi' t. e. bega no gimniszko gywenimo. Kodel jos tankej serga trukumu kraujo? Gydote jas duodami gert gelezes liekarstwa, liepdami mesa walgyt ir iwajrius wandenijs gert, o bet tikrosios gydyklos nepasakote. Kad uztruk sta menesine nutaka, arba kad prietwinkis kraujo yra perlidelis, arba kad nutaka iwyksta su gela — kas kaltas? Ar suprantate? O gi blykszte, hysterija, kuri liga pu-se wisu moteriszkiu zudo, kas gydo? Ant galo delko joruoja wisur ant swieto kek-szyste, arba kas dar arsziaus yra — onanija arba draustinas atlikimas lyties rejkalu be pagelbos wyro? Kodel tajp daug mergajcziu alptinaj alpsta no prieturos gosliskos? Gydykle no to wiso geriausia — gimniszkas sugywenimas moteris kaju su wyrajs o wyriszkuju su moteriszkomis. Klauskite garsingiausiu daktaru Lallemando, Eszuelo (Ashwell), Raciborskio ir kitu — jie pasakys jums, kad lygej wyriszkijs ir moteriszkes, kajp tik subrende, eda ir grauzia iwajrius ligos wien per taj, kad jie priderinezej newartoja lytinius intajsus. Uz taj mes ir musu wajkaj daug kenceziame jau taj per sawo nerupetoguma jau taj per nezine ir bloga supratima rejkalu kuno.

Skajtytojau, ar dabar nemataj, kad kitasyk wergutis ar baudziauninkas, o szendie walnas zmogus wisajp kajp nuskaudziamas ir nuspauzdamas skursta kitiems ant pelno. O juk ziamie yra wisiems duota! Tajgi, darbininke, kodel tajp daug dirbdamas stypas iszalkias? kodel neturi geros buwejes? kodel tau truksta aptajso? kodel negali susisukt gimniszka guzta? kodel tu maiaj apsiszwiet? Jaugi kentejimas, rejkalaj, nelygumas gebsnumu sujudina darbsztuma, yra priczastimi wisatinos dabos (kulturos) ir duoda wisatina lajme. Tuomi tikraj ir dajgtas, kad wisi turi gaut dalele tos lajmes, bet ne mazuma zmoniu. Patol gi maz mena gerejosi lajswingumu per taj, kad ji mokejo iszlajkyt spitriai dmena gywentuju wergysteje, aklybeje, warguose, paziaminime, mokejo atitolint no polytikiszkos uzwadodos, no isztajsymo Istatymu liepdama klausyt sawo tykslo.

Kitasyk walna, narsi lietuviu tauta, szendien ji wetka swetima junga; szendie ji apsiliejusi apkencze, kad swetimos tautos ja galubija, ja uzgulios knakena ir najkina iszlygas gywenimo — tiesas, mokslus ir uke. Swetimos tautos mus weda i pragara (pekla), ir taj yra bajsu! nes tauta nuejusi i pragajszti niekada nebekils. Gajlu, szimta ir tukstanti syk gajlu broly nesuprantanciu to wiso. Atakite bent, praziurekite, pamatykite, kajp swetingencziu paliejia, karejwej (zalnirej), uredininkaj, sudaj ir gudaj

mokintojė gniaužo ir lando; kajp jusu wajku prota krajpo ir nelietuwiszkaĵ moki- nau sukindami jaunuomene; kajp draudže spaudint kningas ir gazietas; kajp baudže už pameginima pertajsyt szendieniszka ūke! O sužiurkite, brolej, paregekite piktybes kurias keneziamė no praszalieceziū, ir at- minkite tiesas ir parejgas žmogaus ir tau- tos. Kelkiete, brolej, gana miegot, tegul paspinsta walnybe, tejsingumas ir tejsybe, mejle artimo ir turtingumas wisu lietuwi- ninku musu tewyneje Lietuwoje: kas kitas neiszgelbes musu, jej mes patis sawias ne- gelbesime. Tolaus bus.

ATWIRA GROMATA

Ku. P. Kawczaj Baltimoreje.

Nesenej, brotau, buwome Tamistaj nu- siuntia gromata praszdami, idant paasz- kintum, del ko lietuwiszka parapija ir jos komiteta Naujame Jorke iszniekinaĵ akise swetingencziū lenku (atsakyme duotame parapijaj ant wardo lenku kuningo,) bet brotau lietuwininke, neatsiuntej mums at- sako; už taj mes ilgiaus laukt negaledami esame prispirti akise wisu swieto pajesz- kot sawo ir parapijos garbes. Ar mes pra- sikaltome tuomi, kad Tamistos, brotau ku- ninge, buwome praszę, idant aplankytum musu miesta? Bet jejgu kas praszę, taj praszamas, kajp rodosi, nera kalceze. Ar gal Tamistaj parapija tuomi prasikalto, kad ji jieszko kuningo tejsingo, gero žmogaus, mylinezio artima — ir toki tik kuninga žada myloti? Tajgi iszrodo, kajp kad Tami- sta tu ipatybiu sawyje neturetum. Ar Ta- mistaj, lietuwininkuj, lietuwiszka parapije prasikalto tuomi, kad ji nori gaut lietuwisz- ka kuninga ir turet sawo lietuwiszka baž- nyceze, nenoredama tolesnej pilt sawo pi- ningus i swetingencziū kiaura skrybele? Ar Tamistaj komitetas parapijos tuomi prasi- kalto, kad jis pasako, jog atwaziawias pats kolekta daryt nebutum gawias, o tik patj parapija butu užmokejusi isz wirszaus sude- reta alga? Ant galo ar br. Jnoz. Kawalau- skas yra už taj papejktinis, kad jis kitakart daug darę del naudos lietuwiszkos parapi- jos, o tikimes, kad ir wel darys kiek gale- damas? — Žiurint i moksla Iszgarytojo Kri- staus, kurs nej pats piningus globe nej gi juos rinkt kam prisake, ir atmenant insaky- mi jo, idant myletumeme artima ir tejsybe, mes negalime nepasakyt Tamistaj, jog ne mes wedame parapija „i pekla“, bet Tamista pleszdamas lietuwiszka szłowe ir garbe pa- rapijos ir noredamas lietuwiszka wienybe iszdraskyt. Apsigawaj! Szendie lietuwinin- kaj yra atsargus ir wiska prajauczia, tajgi ir no galimo pikto moka apsisaugot.

Komitetas „liet. parapijos N. Jorke wardan szw. Trajces.“

GROMATA ISZ PRUSU LATUWOS.

Pas mus yra dabar wis tas pats bjau- rumas, kur jau no senowes mus senu dienu lietuwelus wargina, bet Lietuwa kelasi isz ilgo miego wis grejtyu, lietuwininkaj pra- deda prisipažint lietuwininkajs esa ir regi- naj nenori lenkiszka arba kitokios gentes carsztlige sirgt; matydami sawo liga pik- tyu ejnant, rupinasi, kajp pirmiausej no to

prakejko „Kraulmiegio“ atsigaut, o gal ir pasiseks. Szendien kur tik girdi, wis lietu- wininkaj traukia už lietuwininkus ir sawo brangej numyleta tewyne Lietuwa. Szwen- tas sakau t'esie darbas Amerikoje gywe- nancziū lietuwiu elgtiesi pagal budus ir pa- mokslus lietuwiszkos dwasioj isejnanczius „Unijos“, jejgu Amerikos lietuwej tik in- stengs Unija iszłajkyt, kuri iki sziol tik del wien lietuwiu gero dirba; atgys ir wiera ir bažnyceze su Unija; be Unijos niekas, su ja wiskas. Taj ir asz no sawo nedidelo turto nors kelata dorelu pawesiu ant tos buda- wones ir kuningo iszłajkyimo, bet nekito- kio kajp lietuwiu, o tikiu, kad ir dar daug brolu stos i pagalba Amerikos lietuwiams, ir jiems, kiek galima yra, pagalbes. Tajgi nera ko abejot, darykite wejĵ ir skirkites no lenku, kitoniszku budu jus amžinaj isz swetingencziū jowalu neiszsisirsite o warg- site iki numirsite kajp žmones, kurie nej pagoniszku Kynu werczioj nestowi.

Wiengentis Platkepuris.

LIETUWA WIS AUGSZTYN.

Su neramumu lietuwininkaj Naujo Jorko lauke susirinkimo draugistes wardan szw. Kazimierio. Wisiems rupejo tas susirinki- mas delto, kad nebuwo galima žinoti, ar ta lietuwiszka draugiste lanĵ i Nauji lan- kaj nebuwo apwalde — o lietuwininkus i niekus pawerte, kajp jau Amerikoje tajp daug sykiu nusidawe at bažnicziomis, lietu- wininku iztajsitomis. Perots susirinkime, 21 d. bat. nekurie lietuwininkaj, kuriuos luwo lenkaj prisiwiloje taj sawo dukteri- mis, taj wel glostinedami ir girdami akise (norint už abiu juokesi i „pa kumo“ tokiu) spyresi priesz tikrosius lietuwininkus, ne- norinczius wienibem eĵti su lankajs del to, kad lenkaj „brolystes“ del lietuwininko szir- dije sawo nejauczia, bet tiktaj apie ja sne- ka, wienok tikrieji lietuwininkaj atsisake drauge su lenkajs szwentinti lenkiszka isz- kilme — 3 d. gegužas m. delto, kad lenkaj yra lietuwininku warda ar taj užmirsze ar kojomis sumyne; lenku Konstitucija lietu- wininkus nej szilde nej szalde — už ki- ja Lietuwa turetū garbinti?! O kas atsiej- na protesto priesz priespudi Maskolijos, taj wisupirmiausiaj lenkaj sawo proteste niekur nepaminejo wargu Lietuwos ir tuo- mi parode sawo wejdmajninga „broliste“, o toliaus susirinkimas mislija, kad masko- liu neiszgandysi, jejgu ji meginsi pabajdy- ti „skranda isziwertes.“ Tajgi tikri lietu- wininkaj pargalejo ir ta prieszininka, kurs aplinkuj wajkszcziodamas wis tik jieszko- jo, kajp galetu Lietuwa iszardyti ir wieni- be lietuwiszka. Garbe tiems brolams, kurie matydami netejsybes, kokias Lietuwa ken- czia no praszalieceziū ir no Nauju Lenku, pridejo wisa sawo istanga, kad amžinaj sunajkinti itekme swetingencziū praszalie- cziū tarp lietuwininku. Tegul szendie kas pasidrasina sakyti, buk taj lietuwininkaj nesusprianta, kuomi jie esa neigi junta ne- tejsybiu, kokias jiems daro praszaliecezaj. Kajp gali buti niekur kitur, Naujame Jorke tajp grajtaj lietuwiste atsigawo ir susti-

prejo, jog dabar drasiaj laukti galime di- delu darbu, ir kajp girdime lietuwininkaj jau tariasi czia iszłajsyti draugyste del gel- beimo Lietuwos no suswetimejimo. Garbe lietuwininkams už mejle tewynes Lietu- wos! Norint jie dabar tures sunkia kowa ir wajna su lankajs, bet lietuwininkaj isztry- wos iki galo stiprybeja sawo — ir Lietuwa kilis wejĵiaj tajp augsztaj, kajp jau seniaj ji buwo buwusi.

J. Anžuolajtis

ATGIJIMAS LIET. DWASIO

Ir mes kajpo skajtytojeĵ Unijc szaukiame i sawo brolus lietuwininku- lus musu tewynes Lietuwos, tajp kajp awe- les gilume girios iszwałjkytos no žweriu, ir nežinodamos, ar eze yra ir daugiaus mus draugu, ar tik eze wisi kajp sawo galime akimis matyt. Bet jau dabar mes pradedame gautie balsus ir žines per ta maža ir didelej naudinga raszteli Unija, kuri kajpo žiedelis pradejo žydetie pawasario sulaukias, taj jau mes kožnas pasakome, kad bus pawasa- ris. Tajp ir mes, mano mieli brolej ir my- letojeĵ tewynes Lietuwos, džiaugkiames ir tieszykimes, kad jau sulauksime pawasario t. e. sulauksime pažint sawo brolus, kad mes lietuwininkaj esame brolejs ir priete- lejs wienas kito, ir kad dar esame gywi ir turime sawo tewyne Lietuwa, nes iki sziol kad ir butu kas klausias arba ir klause, taj mes niekumet nepasakeme, kad mes esame isz Lietuwos Lietuwininkaj, bet sakeme isz Polseczius Palokaj. Bet jau szendien mums parode Unija, kad mes ne esame isz Pol- seczius anej palokaj, bet brolej lietuwininkaj isz Lietuwos, ir kad dar mus tewyne yra drutaj subudawota ir stipri ir kad musu brolu dar yra didelis skajtlus, daugiaue kajp 3 milijonaj swieto, o iki sziam czesuj mes to nžinojome ir negalejome pasakyt nej kiek musu yra nej kur mes esame, o jau szendien mes girdime ir matome, kad dar musu didele yra tauta ir druta, tiktaj už- gluszyta no kitu tautu, kajp taj no masko- lu, prusu ir kitu o labiausej no lenku, kurie mus wadina „Rodakajs“. Maskolus mus spau- dže ir nepawelyja mums sawo tewyneje Lietuwoje atspaudint kningas ir kitus del musu naudingus rasztus, kurie mus galetu apszwiest ir parodyt, kad mes esame žmo- nes ir krikščionis, bet ne „prekleci litwi- ni“, kajp mus palokaj wadina. Lenkas insi- lindo i lietuwiu gimine, jis insikrauste i lie- tuwiu bažnyceze, jis insikrauste i lietuwisz- kas draugystes ir gywenima, ir wisur nori lietuwininkaje tajp apiekawoties, kad jie užmirszia apie lietuwyte pastotū lenkajs. Tajgi tas priespudis doriszkaĵ dwasiszkas, kurs ir lietuwininku tarpe daro nesutarima ir ardo wienybe, yra piktesnis priespudis, ne kajp paprastaj mislijame. Jej lenkaj prakejĵia maskolu už taj, kad jis lenkus wargina, ar gi mes lietuwininkaj turetume- me garbint lenkus už taj, kad jie musu dwase isz pacziū szaknu najkina?! O kad ir szendien mus palokaj i akis už „rodakus“ arba gimines skajto, idant isz mus koki cen- ta iszwilot, nusirodydami kad mums ka ge- ro padarysia, bet mes bukime didelej at

sargus, nes jau jie musu procios suvalde gana iki walej ir gero nepadare nej uz puse cento, o tik skandino ir gluszijo, idant mes niekumet negaletumeme atsikelt ir sawo warda parodyt, jog mes esame lietuwininkajs; jie trauke mus wisajp kajp prie sawias kajp ir kokius nuziamentus, pawargusius ir neturinczius nej tewiszkes, nej ziames nejgi apszwietimo. Bet, brolej, neapsigaukiame norint mes: gana iki walej ka musu tewus apgawo arba ir mus paczius, kada mes miegojome, babar jau czesas mums, brolej, pasibudyt ir kelusies szukti i wienas kita: bro.

lietuwiu nes ne esame tokejs krikszczionimis mos tolinkiti? ar mes nedirbame tajp kajp ir darbu swiemes neturime gana prawadninku, iszmirtinimus gali west tikru keli ir lajmingu, kuriuom ejdami ezionaj grazej wajkszcziosime ir dziaugsimes isz sawo darbu, ar mes nej tiek jau negalime, kad sawo sunkej uzdirbta centa ant sawo rejkalu duszios ar kuno apwerst, bet ne palokams warda iszkelt ir juos iszaugsztint; ne! brolej! geriaus rupinkimes kelt patis sawia ir sawo tewyniszka lietuwiszka dwase gajwint. Isitajseme parapija wardan szw. Trajces, taj ja didinkime, idant grejcziaus lietuwiszkos dwasios lietuwiszka kuninga parsiweszt. Turime broliszkos pagelbos draugyste wardan szw. Kazimierio, kuri no sawias nukrate lenkiszkas dulkes, o tuomi ant wiso swieto lietuwiszka garbe atjieszkojo. Kajp pirma mus swietas niekino, tajp szejdien mus wisi pagirs, atskyrus wien tik lenkus, kurie spjaus ugnimi. Tegul ir ta draugyste mums ligoje ant gero ir del naudos wisaj Lietuwaj. O tolaus mes pasirupinsime ir kitus garbawotinus darbus padaryt; tik dabar uzbajgkime stiprint taj, ka pradejome. O kad mes lietuwininkaj wisaj wejkej sustipresime, kas gali abejot? juk tik neiszsiras nej wienas tikras lietuwininkas, kurs sawo broli uz darbus del tewynes daromus niekins ar nuzydut gejdau, kajp kad patolek girdejome. Dabar mataj yra czesas uzsidegimo szirdies nauju lenku, kurie wienok i wiena ir kita puse paloja, o bet niekam ne ikandia, pasimatys esa tajp gi lietuwejs ir susigedia grinzsz prie sawo apszneketu brolu. O mes tikri lietuwej atgriztanczius isz pasiklydimu aweles mielaj i lietuwystes prieglobsti priimsime. Wienybe lietuwiszka! o per wienybe augk ir musu stiprybe!

A. ir K. Ansk.

GROMATA ISZ YORKTOWN

Texas 10 bal. 1885.

Mielas Redytojau! Gawias Unija pasi-dziaugiau, jog stropej darbuojiesi del Lietuwos atgajwinimo. Apraszyna lietuwininku sawo kar, o dabar negalu padaryt, nes neturiu ezeso, kadangi szluzyju ir tikt ma-zuma atspeju szwentoj dienoj, o taj rejki pasiilset ir szii bej ta pasitajsyt ir jejb ka perskajtyt. Menkaj butu werta apie lietuwininkus szio kampo apraszyt, nors juju szia-me Dewitt County apie 200 bus; jie wisi yra del Lietuwos dwasioj numiria, nes pirmiausej jie yra lutariszkieji, o Lutaris buwo wokietis, del to ir jie wokieczioj yra linkia ir menkaj juos galu, kajp dar ir nemaža

dali Prusu Lietuwos, lietuwininkajs wadin-ti. Senieji dar galetu lietuwejs pastoti, bet jaunumene yra ar susiwokiecziauwasi arba susiauglawusi ir ejs ant prapuolimo del tikruju lietuwininku. „Unija“ ir „Auszra“ per mano apsakinejima daugis paziusta, bet ka jie iszmano? taj lyg perlas kiaulej. O priegtam dar tiems zmonelams yra sunku intikt ir per taj, kad tie lajkraszcziej yra raszomi lotyniszkomis litaromis. Wienok nesilauk dirbias, darbas nenuejs ant weju. Nors po wiena grudeli rinkdamas ant galo gali daug pririnkt, tajp kad pasidarys kruwele. Tegul tik pasiseks wiena kita prikalbint, o juu raszta skajtydamas ims mislyt, o ant galu galo ir pasijus esas lietuwininku. Pr. St.

Auropa.

Londonas 24 bal. Nelabaj senej namus Admiraliteto aparde dinamytas; detektiwaj ne zino, ar taj padare dinamytininkaj ajrisziu ar tik tajp kas atsigeria. O ir gaziectos, nors wienos toki darba labaj pejkia, kitos be maž kuone giria sakydamos, kad dabar bent busias suodumas prawarytas. — Isz Adesos Maskolijoje parejna zinia, kad jawaj czia yra wisi supirkti, aruodaj klecziau ir jawu piltuwiu yra isztusztinti. Anglaj wiska nu-pirko. Maskolija uz dare uosta Wladivostok gulinti pakrasztije Japonijiszkos mares, ir nuskandino ten torpedas. Maskoliszki apicerej buwo nulindia iki Horato miesto, bet wet sugrizo i Penszdes miesta, kada Emiras Afganistano jiems apgarsino, jog jis ne prizada jiems atwauzumo. Tajgi wis dar yra nezieme, ar bus ujna tarp Anglijos ir Maskolijos ar ne. Anglija nesenej susipyko truputi su Prancuzija isz tos priezasties. Kada Anglija atwauz su Prancuzija turejo uzziurejima ajgiptiszku rejkalu, Ajgipte eme iszejt prancuziszka gazieta „Bosphore Egyptien“. Kad dabar Ajgipte minystras Nubar Pasza ta gazieta pasmerke uz taj, kad ji wisus atsitikimus Ajgipte apsznekejo wardan prancuziszkos tautos kajp kad ir dabar turedama galybe kokia i pagelba. Bet kad Prancuzija uz ta gazieta uzstiodama eme Ajgipta gasdint, Anglija uzтарыtoja sawo apsaugotinio atejo Nubaruj i pagelba, uz taj cze Prancuzija susitiko kaktomajs su Anglija. Dabar parejna zine, buk jau sutarimas esas padarytas tame dalyke. Ar matote, brolej, kajp kitos tautos sawo gazetias szenawoja ir uzstawineja?

Berlinas 23 bal. Ziurekite kajp yra nekurie padaromi didzturczej. Varzyno dwara dowanojo Bismarkiuj Wokietija 1867 m. ir tuomet dwaras neszias pelno 16 tuk. dorelu, o dabar ten prisidejo; po 1870 m. jis gawo dwara Fridrichsru, kur yra daug giriu, o tos jam sutejkia kas metas 80 tukst. dorelu. O dabar nesenej jam tape dowanotas dwaras Szepauzen ir nesza mazne tiek pat kiek Varzynos. Tajgi kajp „Berl. Tageblatt“ aprokuoja, taj turtas kanclerio wokiszkos waldytes Bismarkio nesza jam kas mets mažiausej 360 tuk. markiu. O tas Bismarkis iszware tiek daug szwiesiu zmoniu isz tewynes, idant swetur wargdami uzsi-dirbtu kasneli nors juodo, kolony ir tas pats Bismarkis wajnomis tiek daug kraujuo

darbiuinku yra iszgozias, o ir paskutiniji skatika yra isz kiszenes isztraukias del pe-nejimo ponu ir ju parameczio: armijos ir pa-licijos. Ar gi nera ajszku, kad szendie swie-tas uz piktus darbus duoda turtus, o uz gerus pasako: „Pasikark!“?

Amerika.

New York, 21 d. bal. Labor Lyceum wajku darzelis „szwente atminima gimtines dienos Fr. Froebelo, gimusio 1782 m. garsaus intajsytojo „wajku darzeli.“ Augintoja wajku Otilija Prager apsakinojo czia trumpaj gywenima to garsaus wyro. Froebelo motina mire palikina wajkeli i metu; wajkas turejo daug wargo, iki pateko i namus sawo dedes. Suaugias jis pasiliko mokintoju, ir pats intajse kelas moksla wietes. Jam atejo ant mishies, kad yra galima wajkus mokiut ir mokiut dirbtie lejdziant juos bowitiesi, nes ilgus sed jinas ant wienos wietos jiems yra labaj neswejk. Tajgi del wajku no 3 iki i metu anziaus jis intajse t. wad. „wajku darzeli;“ tokiame Froebelo darzeli je wajkaj turi santyklej suaugt ant kuno, dwasios ir doroje, ir wissas tas auginimas neturi wajkams atgristi, bet turi buti jiems padaromas mejlu. Toks auginimas ir mokinimas wajku, sujungtas su wajku nubowomis, szejdien yra tarp apszwiestuju tautu labaj pasiplatinias. Bet kada mes lietuwininkaj pamislims apie sawo wajkialu patogu auginima? Mes juos ir barame imtuszame, o kajp jie yra tamsus tajp tamsus; o kiti duoda wajkams ir bowitiesi, ir ju wajkaj yra protingesni ir gudresni—nes ten bowos yra sujungtos su moks u. O mes moksla ir nubowas no wajku atimame!

PRIEJGINE WIETA LIETUWISZKJU
DRAUGYSCZIU, KRAUTUWE WYNO, AŁAUS,
IR LIKIERIU, 2 ULYCZIOJF NO 193 PAS
JONA PATRZYKOWSKI
NAUJAME JORKE

Cze lietuw. parapija lajko susiriukimus ko-
na menesi subatoje po taj dienaj 8. ad. wak

APGARSINIMAJ.

REDISTEJ UNIOS GALEKA GALT KNIAJ (Izdawimo M. Twaraucko)	
Praradwos Michaidos nog 678 m. pitesz uzg. Chrystus	30c
Morfenezas Isguldtojas sapnu, su planu tomis ir tt.	30c
Istorija Ali-Babos (isz tukstancziu ir wienos nakties) (Iz Auropos atejol)	35c
Auszros Kalendorius ant 1855 m.	15c
Tewymainu giesme p Wyturio	\$2.00
Auszra ant wyso mito dwilika numeriu o wienas numeris	20c
Auszros Kalendorius ant 1884 m.	25c
Oszkabalu dajnos	15c
Lietuwiszkas Szlupinis	15c
Drazdauzsko swietiszkos ir szwentos giesmes	25c
Migtowaros dajnos	25c
Knigos tejsibu	\$1.25
Istorija septiniu mokitoju	25c
Nerio pamokslaj	25c

MIKOŁAS TWARAUCKAS

Jeneralinus Agentas

Hamburgo ir Amerikiszkos kompanijos
del Lietuwiniuku ir Lauku

parduoda Szifkortes isz New Yorko i Hamburga po	\$ 10.
isz Hamburgo i New Yorka tejpogl	\$ 10
isz New Yorko i Hamburga ir atgal	\$ 20

Kas nor wazlut i Auropa, arba isz Auropos atsljmt pas sawe giminia arba pazistama tegul pasyskubina su iszpirkimu szifkortes, nes trumpam czese pabrangs.

Atejas pas mane, Koznas gal but pewnas kad i rankas suk. czlu ir kraugieriu ne papulu.

Tejpogl iszmaujo ir stuncze plinigus i wyssas dalis Auropos.

